

POGAŽENA NEBESA

Onima koji su doživeli da se sete, mladima da pamte, a novorođenima da znaju za srpsku tragediju u proleće 1999 godine.

POGAŽENA NEBESA

Novembar 2006, kao i život pri kraju pedeset druge, već su na izmaku. Možda će novembar ponovo doći, ali pedeset druga nikako više. A, vala dosta je i bilo. Po nekom pravilu novembra bi moralo još biti, a života? Trebalo bi? Šta je to pedeset dve? Zar to nisu najbolja leta? Samo, zar to nisam govorio i u dvadeset drugoj i trideset trećoj?

»Iz globočine te kličem Gospod, skrbno usliši moju prošnju!«
Sedeći na klupi »mirnog puta«, ispod krošnji, u aleji starih kestenova, zaista nisam bio siguran da li je dosta ovakvog života ili bi moglo još? Dok sam bio mlad i »istiniti«, govorili su:

»Ti si još mlad, za tebe ima vremena, tvoje vreme tek dolazi. Daj nama.«

Sada kada sam umoran, kažu:

»Tvoje je već prošlo, šta tebi više treba? Daj nama?

A ja sam trebao i onda i sada. I nikako samo za sebe. Želeo sam podeliti, učiniti, pomoći.

I nikada mi neće biti jasno: Zašto svi od najmlađeg do najstarijeg misle samo na dobitak. Koga bih pitao gde je put?

Pogledah u flašu. Rosna od novembarske magle, stajala je na uvelom, tamno braon kestenovom listu. Zelena. I ja sam nekada, kada su svi govorili »Daj«, bio zelen, a sada?

Polako je podigoh ka ustima. Te ruke: Da li sam gledao u njih? Još uvek su bile nežne, još uvek bi mogle toplinom grejati, Ali kome ih pokazati? Kome ih ponuditi? Kome pričati kakve su bile?

Njoj.

Ko je ona?

Kilovača se zavuču u šaku. Spremno se otvori, iskusno napući svoje okrugle usne, zelene usne i dotače moje. Njena utroba se preli u moju. Da li me samo još ona voli? Da li me još samo ona greje? Da li mi se na ovome svetu još samo ona bespogovorno daje? Da li je moguće, da mi je samo ona verna.?

Zadnje lišće je opadalo sa drveća.

Gledam. Jedan list leti prema meni. Zašto? Šta ti ja mogu ponuditi? Ne mogu ti ništa pomoći! U meni ne traži mira, i sam ga nemam! A on kao da mi pročita misli. Napravi zaokret i drhteći slete pored klupe na već ispražnjenu i prevrnutu flašu. Mokar, zalepi se na hladno staklo ispijene utrobe. Izgledala je jedno-prazno. Da, i ona mi je nekad bila verna. Isto kao i ova sada što je u ruci držim.

Svi varaju. Ko mi to postavlja prepreke na putu? Gde je taj mir, ima li ga u opšte? Svi samo govore o miru. Mir! mir! viču. I svi pucaju i svi ratuju, i svi lažu. I flaša laže i njena ledena utroba laže. Pa, šta me onda to greje? Kako led može grejati? Laž! Šta me onda u mozgu greje? Laž! Ko koga laže!? Izvitlah rukom i tresnuh flašu o asfalt. Milion parčadi jedne celine. Milion nesreća moga života. Ustadoh sa ledene, lažljive klupe. Skupljao sam parčice svoje tuge i plakao. Klupa nije bila moj dom.

»Iz globočine te kličem Gospod«. Gle! Ni molitva nije bila moja...

Zna li neko moju molitvu?

Trubenta se oglasi sa brda.

Opet neko putuje? Opet je neko pre mene otišao mirnim putem. Opet će neko, ležao ili hodao, hrana zemaljskih životinja biti. Prevrnute, raznobojne, prazne, i po koja razbijena, ostadoše ljubavnice pored tuđe klupe, na tuđem putu, u tuđem lišću. Podigoh kragnu, zavukoh ruke u džepove i kretah. Trubenta je svirala tišinu.. Ne, ni ova nije moja.. A biće, jednom će jedna biti za mene. Koračao sam ka vrhu. Kojem vrhu? Približavao sam se kraju mirnog puta, misleći da će mi nebo tamo biti bliže. Želeo sam ga dotaći, pogledati i pitati: Da li je istina ovo što se priča?

Želeo sam dotaknuti nebesku maglu, opipati milost, družiti se sa milosrđem. Hteo sam saznati imam li pravo na zavičaj, na zemlju i dom. Uplakan stajao sam uz grobljansku česmu moleći Boga da se ne srđi na nas, da nas ne veje po svetu, da se ne ljuti. Na žalost nije me čuo...

Odsutnih misli, umrlog pogleda, posmatrao sam zastavu na čelu pogrebne povorke. Kao predvodnik išla je napred ka mraku života. Ozlojeđeni unutarnji vulkani besneli su na iskonski presto, na nebo, na grmljavinu. Utihnu truba, povorka stade i podiže se zastava. Još jedna ljudskost odlazi isušanim koritima života, dok bezbožnici umnožavaju bogastvo, mržnjom podstiču svađu, zaklinju se krivo i lažu.

Da li je istina ovo što se priča?

Rasprhnu se magla, otvori se nebo munje mi ispuniše mozak.

Da istina je.

Zadrhtaše mi ruke, Gledao sam u njih, nisam znao kome sklopljene da ih ponudim. Koga da molim. Kome još trebaju ovako drhtave i nemoćne. Jedino njoj, ali i nje više nema. O svetla nebesa ! Otvorite vratnice vaše, da uđem, da pitam ima li pravde? Da zamolim nevidljivu ruku iskonskih visina da prekine mržnju, da jedna krv ne stiže drugu, da mir zavlada dole u visokoj gori, u zemlji manastirskih šuma, u zemlji crnih ptica. I gle čuda? Blagi povetarac zameni novembarsku hladnoću. Obrisa mi suze i reče:

»Prijetelju. Molitva je samo ostala. Moli se. Nije važno da li je tvoja ili tuđa. Da li je na tvom ili tuđem jeziku, samo neka je poštena, neka je iz srca.«

I opet mi hladni vetar obuze telo. Osvrtao sam se po Celjskom groblju, tražeći glas, oslušujući neslušano, gledajući nevidljivo.

Ima li pravde-prošaputah, ima li poštenja ili zaista jedna krv drugu tera. Zapitah bojažljivo. »Nema pravde, nema poštenja, kurvarski duh zavlada svetom. Zar ti to ne znaš. Ako si zaboravio milosrdne anđele davnog proleća, sačekaj novo i uverićeš se. Znači istina je.

»Istina«

A zaista. Jednog proleća nebom zagrme anđeo. »Milosrdni Anđeo«... Zapravo bilo ih je devetnaest. »Devetnaest anđela«, jednog proleća, zbog jednog čoveka, na jedan narod. Sećanje izazava bol, istera vrisak i krik do neba.

»O! Vi pogažena nebesa moja, što dozvoljavate nesreći da nesreću tuče, ubijeno da ubijate, sahranjeno da sahranjujete, jadno da jadite. Pitajte njega, koji se predstavlja kao ON. »Da li mu je teško što krv, krvlju tera?«

Skrhan od bola, slomljen od tuge zbog sećanja na proleće koje kao da je juče bilo, skliznuh na zemlju pored česme na Celjskom groblju. Sedeo sam na hladnom mermeru i još više ga smrzavao telom bez života, životom bez duše. Tuga je kipila oko mene. Moja tuga na tuđim stazama...

Šta to bi!?

Stisnuh se uz česmu. Oči mi se širom otvoriše. Zanemeh. Tamo gde su mi do malopre stajale noge,

mermerno zrnevlje se polako vrtelo u krug, dižući u vis. Stvarao se vrtlog. Da li je to vrtlog moje duše? Da li će je sada odneti? Kamen propiska suzama. »Naći ću ga, pitaću ga. Čekaj me na istom mestu, vidimo se se za tri meseca« Zafijuka vetar, vrtlog se diže, levak se raširi. Skočih bez, duše. Leteo sam mirnim putem po opalom lišću, gazio ljubavnice... Dalje, što dalje. Barjak se ponovo dizao u vis, trubenta se opet ogłosi. Ne ni ova nije za mene. Ne još, moja će uskoro, moja će za tri mesca. U isčekivanju sam brojao dane. Čekao odgovor, čekao trubentu, i brojao žrtve. A bilo ih je mnogo togavnog proleća. Mnogo žrtava i mnogo krvi. »Ljudska krv je rana pregolema« reče neko.

O pogažena nebesa moja! pa zar za takve ima mesta u okrilju Tvome? Gde će mo mi, jadom ojađeni, čemerom zavijeni. Zar u vama ima mesta za njega koji krv, krvlju tera, pa gde je Milica onda? Kakvi su ti to anđeli što smrt seju, što pleme zatiru, što uranijumsku vatru bljuju, što »humanitarnu« katastrofu ekološkom zamenjuju. Devetnaest anđela tvojih, trinaest hiljada tona gada, na visoku goru, na zemlju crnih ptica i manastirskih šuma povратиše. Kakvi su ti to anđeli što porodilišta uništiše i škole porušiše...

»Dosta više! Koja ti je to zemlja visokih gora, zemlja crnih ptica i manastirskih šuma. Kaži da te razumem!?

»Ona zemlja u kojoj je Dunav najširi«

»A ko je Milica?«

»Ja znam, a da li znade taj koji se predstavlja kao On? «

»Reci jednom!«

»Reći ću ti samo šta »ON« kaže:

» Dana sedamnaestog aprila 1999 god. U 21h 45min, posle pažljivo pripremljene, precizno i sjajno izvedene akcije, likvidirana je opasna teroristkinja zemlje gde je Dunav najširi, članica zločinačkog udruženja, Milica Rakić (3 god.) Likvidirana je u trenutku dok je u kupatilu, sedeći na noši planirala nova krvoprolića«

»Dosta više! Ne mogu to slušati, to boli!«

»I meni je dosta. Ali se moram sećati i Milice i Marka i Sanje, a valjda će i kameni vrtlog brzo sa odgovorima, valjda će i moja trubenta brzo.« Rekoh i klonuh.

Daleko od klupe, od ostavljenih ljubavnica, od uvelog lišća, daleko od jeseni i još dalje od proleća, sanjao sam podnebeske orgije. Sanjao sam okrugle salone plavog bluda, muziku saksofona, levinski smeh, i grmljavinu »milosrdnih anđela«. Sanjao sam vrisak, bol raskrvavljenih telesa, jecaj zemlje na izdisaju, majčinsku suzu. Sanjao sam svoju zemlju. Šćućurih se u postelji. Drhtim, a misli naviru, pitanja se roje. Da li je rat od Boga, da li smrt iz nebesa dolazi, ima li u njima mesta za duše, kakve to ona anđele gaji?

Retko sam izlazio, izbegavao razgovore, oči držao zatvorene i brojao dane do sastanka. Čekao sam odgovor, čekao kameni vrtlog, jer samo kamen sa kamenom preko bare može razgovarati. Zima je bila čudna bez snega. Rascvetalo cveće, trava zelena, drveće u skorom berićetu...

Evo još par dana i biće odgovora.

Februar 2007.

Žurio sam ka grobljanskoj česmi. Moja klupa beše zauzeta. Moje ljubavnice tuđe telo greju. Zadrhtah.

Opet laž i one lažu. Kakav li će odgovor biti?. A voda je tekla, ponirala i opet tekla. Život se rađao, ponirao i opet rađao. Sve je išlo napred. Izdrži, šta god bi čuo izdrži. Ne očekuj trubentu, živi i pamti.

Uskomeša se vazduh, nemir se probi, olovni oblak je jurio iz daljine. Stade iznad Celjskog groblja, osvrte se i pogleda dole. Zanjha levo, desno, kao da me ugleda i silovito, kao kada je odlazio spusti se na zemlju.

»Jesi li ga našao? Je si li ga pitao, je si li odgovor dobio?«

A vrtlog se smirivao, otresao umor od dalekog puta, pretvarao u kamen i sipao odgovor po grobljanskoj stazi. Znao sam da je mogao biti ispisan samo bezbožnim jezikom. Skupljao sam kamen na dlanove. Bio sam spreman da čujem.

Voda »Milosrdnih Anđela, govorio je o vođi zemlje crnih ptica i manastirskih šuma:

»Druga stvar koju sam zapazio posmatrajući ga, možda zbog tragedije u njegovom životu, vi to znate, i meni je teško zbog toga, ali, svejedno, mislim da on ne oseća na isti način kako bi trebalo da osećaju normalni ljudi donoseći odluke koje će ljude koštati života.

Vidite, svestan sam, kada sam naredio da lete avioni iznad Srbije, znao sam da će i nevini ljudi poginuti. I mrzeo sam to. I jedini razlog što sam to učinio bio je što sam znao da ću spasiti mnogo, mnogo desetina hiljada ljudskih života. Da ću spasiti više ljudi od broja onih koji će poginuti.«

Tresnuh kamenje na put.

Lažljivče! Ti što obuče anđeoske odežde, što mi vodu, vazduh i zemlju zatrova, što izazva mutaciju ćelija i deformitet budućih pokolenja, što krv krvlju teraš, a Bogu se moliš lažno, što posla sina divizije vikingške sramne da mi zemlju cepa, što nezadovoljan, izlazeći iz plavog salona govoriš o osećajima normalnih ljudi, jedno moraš znati. Moj narod kaže: »Ničija nije do zore«-pa neće ni tvoja.

Podigoh glavu ka prestolu pravde svestan bezpredmetnosti svađe. Strpljenjem me obdari Bože. Ako mi otmu, ako mi iscepaju zemlju snage mi daj da čekam. Napustih groblje. Nisam čuo trubentu, nisam video povorku, nisam čekao svoju. Moja trubenta, moja povorka moja zemlja, ležala je duboko u mome srcu. Zavijena, ušuškana od potresa, zaštićena čekajući bolja vremena.

Koračao sam Slovenskom zemljom ostavljajući klupu, ostavljajući ljubavnice, odbacujući nemir sa njima. Moram pomoći sebi... Moram uspostaviti odnos sa zemljom u kojoj živim.

»Iz globočine te kličem Gospod skrbno usliši moje prošnje.«

Pevušila je molitva iz mene, »tražeći dobro za grad, za zemlju u koju se preselih moleći se za nju Gospodu, jer u dobru njenom biće dobro i meni« (Jer.29:7) i susedu njenom. Gledao sam cveće oko sebe, vesele ljude, decu u igri i napola rascvetale trešnje. Gledao sam susede oko sebe i bregove moje. Gledao sam pogažena nebesa moja što sa visina plavetnilom zagrlje svet i rekoše:

»Umijte se, očistite se, uklonite zloću dela svojih ispred očiju mojih, prestanite zlo činiti. Učite se dobro činiti. Tražite pravdu.«

RADOVAN B. MILIĆ
Novembar 2006-Februar 2007
Celje, Slovenija